

26. 5. 2005

ID: 33611

Hodnocení výpovědí účastníků odvolacím soudem

Má-li odvolací soud jiný názor na věrohodnost výpovědi účastníků nebo svědků než soud prvního stupně, nesmí z toho vyvodit jiný závěr, než soud prvního stupně (a ani závěr, že tyto výpovědi jsou z hlediska výsledků dokazování irelevantní), jestliže dané důkazy sám neopakoval, popřípadě řízení jinými důkazy sám nedoplnil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 26 Cdo 566/2003, ze dne 23.10.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J. B., zastoupené advokátem, proti žalovanému R. B., zastoupenému advokátkou, o určení nájmu bytu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 15 C 1/2001, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. září 2002, č. j. 23 Co 280/2002-160, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. září 2002, č. j. 23 Co 280/2002-160, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 8 jako soud prvního stupně v pořadí třetím rozsudkem ze dne 21. 11. 2001, č. j. 15 C 1/2001-140, zamítl žalobu na „určení, že žalobkyně je výlučnou nájemkyní bytu č. 27 o velikosti 3+1 I. kategorie v devátém podlaží domu čp. 410 v P. (dále jen „předmětný byt“, resp. „byt“), a rozhodl o nákladech řízení.

V pořadí první (vyhovující) rozsudek soudu prvního stupně ze dne 24. 3. 1998, č. j. 15 C 196/96-30, zrušil Městský soud v Praze (soud odvolací) usnesením ze dne 30. 11. 1998, č. j. 11 Co 430/98-53, a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V pořadí druhý opět vyhovující rozsudek soudu prvního stupně ze dne 29. 6. 1999, č. j. 15 C 196/96-71, k odvolání žalovaného odvolací soud rozsudkem ze dne 18. 1. 2000, č. j. 35 Co 576/99-91, změnil tak, že žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Z podnětu dovolání podaného žalobkyní Nejvyšší soud České republiky rozsudkem ze dne 2. 11. 2000, č. j. 26 Cdo 1892/2000-110, rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Usnesením ze dne 20. 12. 2000, č. j. 16 Co 417/2000-115, zrušil odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ze dne 29. 6. 1999, č. j. 15 C 196/96-71, a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K odvolání žalobkyně zamítavý rozsudek soudu prvního stupně (ze dne 21. 11. 2001, č. j. 15 C 1/2001-140), odvolací soud rozsudkem ze dne 18. 9. 2002, č. j. 23 Co 280/2002-160, změnil tak, že „se určuje, že žalobkyně je výlučnou nájemkyní bytu č. 27, o velikosti 3+1, I. kategorie v 9. podlaží domu č. p. 410, v P. (“dále opět jen „předmětný byt“, resp. „byt“), a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Žalobkyně v řízení před soudem prvního stupně tvrdila, že žalovaný z bytu odešel natrvalo s úmyslem se do něho již nevracet. K okolnostem odchodu žalovaného z bytu uvedla, že se odstěhoval dne 28. 3. 1995, aby mohl žít se svou přítelkyní ve společné domácnosti, a vzal si s sebou všechny své věci, a že od ledna 1996 několikrát oznámil, že se chce vrátit do bytu a užívat svůj pokoj. Žalovaný naproti tomu uváděl, že z bytu odešel pouze na určitou dobu po operaci, kdy potřeboval klid, který doma neměl, a částečně i kvůli partnerce, že vždy však měl úmysl do bytu se vrátit. Soud prvního stupně vzal za zjištěné, že v lednu 1995 odvezl syn účastníků R. B. žalovaného do nemocnice, že po návratu z nemocnice pobýval žalovaný u své sestry Z. Š., poté do konce března 1995 žil v předmětném bytě, v němž měl k užívání ložnici, že na konci měsíce března 1995 si téměř všechny osobní a další věci odvezl z bytu do bytu na I., který si pronajal s A. H., že na výzvu žalobkyně od měsíce května 1995 do měsíce listopadu 1995 platil částku 300,- Kč měsíčně jako podíl na úhradě služeb spojených s užíváním předmětného bytu a že tuto částku přestal hradit v souvislosti s tím, že jeho ložnici užíval syn s přítelkyní, a že asi po roce si z bytu odvezl další věci. Dále vzal za prokázáno, že od 1. 4. 1995 žil společně s přítelkyní v pronajatém bytě, a že poté, co se s ním v roce 1996 rozešla, projevil zájem vrátit se do předmětného bytu, kam se však nenastěhoval, neboť do něho neměl přístup. Uvedená skutková zjištění učinil z výpovědí svědkyň Z. Š. a M. V., a zejména svědka R. B., který uvedl, že na jaře 1995 na jeho žádost žalovaný souhlasil, aby svědek užíval jeho ložnici, dokud ji žalovaný nebude potřebovat pro sebe. Ani z

výpovědi svědkyň J. B. a M. B., jakož i A. H. soud prvního stupně nevzal za prokázáno, že žalovaný měl na jaře 1995 úmysl trvale opustit společnou domácnost účastníků, neboť žalovaný s nimi nehovořil o tom, na jak dlouho z bytu odchází, v důsledku čehož svědkyně vypovídaly pouze o svých domněnkách. Na základě těchto úvah soud prvního stupně dovedl, že „výsledky dokazování neumožňují přijmout závěr o tvrzení žalobkyně, ale ani je nemohou vyvrátit..., že důkazní břemeno podle § 120 odstavec 1 o. s. ř. spočívá na žalobkyni..., která neprokázala, že došlo k trvalému opuštění společné domácnosti žalovaným..., a proto byla žaloba žalobkyně zamítnuta.“

Odvolací soud konstatoval, že „v řízení bylo doloženo a ostatně o tom sporu ani mezi účastníky nebylo, že žalovaný odešel z bytu proto, že měl známost se slečnou H., se kterou chtěl žít. Z bytu si odvezl své věci a v době, kdy jeho známost se slečnou H. skončila, chtěl se vrátit do bytu.“ Na rozdíl od soudu prvního stupně nepokládal za podstatnou výpověď svědkyně Š. Argumentaci žalovaného, že nechtěl trvale opustit byt, považoval za nevěrohodnou při zjištění, že si z předmětného bytu odstěhoval věci do bytu, kde žil s přítelkyní. Podle odvolacího soudu z obsahu výpovědi žalobkyně, dětí účastníků a slečny H. vyplývá, že žalovaný dal jasně najevo skutečným jednáním svůj úmysl odejít z bytu. Odvolací soud tím shledal závěr soudu prvního stupně, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno, za nepřesvědčivý a neodpovídající tomu, co skutečně vyšlo v řízení najevo. Vzhledem ke genezi a průběhu řízení napadený rozsudek soudu prvního stupně nezrušil, nýbrž jej za aplikace § 220 odst. 1 o. s. ř. změnil tak, že žalobě vyhověl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a/, odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen o. s. ř.). V rámci prvního z uvedených dovolacích důvodů namítl, že „odvolací soud, aniž doplnil dokazování, dospěl na rozdíl od soudu prvního stupně k jinému skutkovému zjištění, že dovolatel projevil úmysl v bytě nadále nebydlet“. Tím zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Odvolacímu soudu rovněž vytkl, že vyšel pouze z části provedených důkazů a s ostatními důkazy se nevypořádal. Za nesprávný pokládá závěr odvolacího soudu, že mezi účastníky byl nesporný důvod jeho odchodu, kterým měla být jeho známost s A. H. Zdůraznil, že ve skutečnosti odešel v důsledku špatného zdravotního stavu po návratu z nemocnice, kdy mu v bytě nikdo nepomohl a vztahy se žalobkyní byly vyhrocené. Podle jeho názoru žádný ze svědků nepotvrdil jeho úmysl trvale byt opustit. Naopak úmysl vrátit se zpět do bytu potvrzuje kromě jiného i ta skutečnost, že přispíval na nájem bytu, a že se do bytu nevrátil na žádost syna, což také dotyčný potvrdil. Dále předestřel vlastní verzi hodnocení v řízení provedených důkazů s tím, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř.). Závěrem navrhl rozsudek odvolacího soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněným subjektem - účastníkem řízení, při splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), a že je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé. Dále se zaměřil na posouzení, zda je dovolání též důvodné.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení dovolatelem. Z § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. vyplývá povinnost dovolacího soudu přihlídnout k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř., jejichž existence nebyla v dovolání tvrzena a z obsahu spisu nevyplývá, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Dospěl k závěru, že posléze uvedenou vadou, jejíž existenci dovolatel namítal, je řízení v posuzované věci zatíženo. Odvolací soud totiž vyšel při posouzení naplněnosti předpokladu trvalého opuštění společné domácnosti nájemcem - dovolatelem z jiného skutkového základu než soud prvního stupně, aniž dokazování v potřebném rozsahu opakoval nebo doplnil.

Podle § 213 odst. 2 o. s. ř. není odvolací soud vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně, a může dokazování opakovat nebo je i doplnit, nejde-li o rozsáhlejší doplnění a lze-li je provést bez průtahů. Skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně se může v odvolacím řízení změnit i v důsledku odchylného hodnocení důkazů provedených již soudem prvního stupně. Přitom má-li ke změně skutkového stavu dojít jen v důsledku odchylného hodnocení důkazů, musí odvolací soud v závislosti na povaze důkazů rozhodné důkazy sám opakovat, popřípadě řízení doplnit jinými důkazy, tedy musí postupovat v souladu s § 122 odst. 1 a § 123 o. s. ř. a dokazování provést způsobem, který pro jednotlivé důkazní prostředky stanoví § 125 a násl. o. s. ř. V případě, že odvolací soud uvedeným způsobem nepostupuje, a přesto se od skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně odchýlí, trpí odvolací

řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a je tím dán dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. Přitom povaha důkazů sama o sobě určuje, zda možnost poznání výsledků dokazování je u obou soudů stejná či nikoli. Typicky je tento rozdíl v možnostech poznání dán u důkazů výsledkem účastníků řízení či svědků. Při hodnocení těchto důkazů spolupůsobí totiž vedle věcného obsahu výpovědi i další skutečnosti (např. způsob reprodukce vyličených okolností, chování v průběhu výpovědi apod.), které - ač nejsou bez vlivu na posouzení věrohodnosti výpovědi - nemohou být vyjádřeny v protokolu o jednání. Má-li tedy odvolací soud jiný názor na věrohodnost výpovědi účastníků nebo svědků než soud prvního stupně, nesmí z toho vyvodit jiný závěr, než soud prvního stupně (a ani závěr, že tyto výpovědi jsou z hlediska výsledků dokazování irelevantní), jestliže dané důkazy sám neopakoval, popřípadě řízení jinými důkazy sám nedoplnil (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1546/99, uveřejněný pod č. 11 v sešitu č. 1 z roku 2001 časopisu Soudní judikatura, ze dne 6. 5. 2003, sp. zn. 26 Cdo 60/2003, a ze dne 26. 7. 2000, sp. zn. 26 Cdo 1857/99).

V projednávaném případě bylo pro závěr, že došlo k zániku práva společného nájmu bytu účastníků jakožto bývalých manželů ve smyslu § 708 a § 707 odst. 1 obč. zák. s použitím § 853 obč. zák. rozhodující zjištění, že dovolatel se z bytu odstěhoval s úmyslem trvale opustit společnou domácnost. Soud prvního stupně vyšel při posuzování naplnění předpokladu trvalého opuštění společné domácnosti jmenovaným mimo jiné ze zjištění, že si koncem měsíce března 1995 téměř všechny osobní a další věci odvezl z předmětného bytu do bytu, který si pronajal se svou přítelkyní, že na výzvu žalobkyně od měsíce května 1995 do měsíce listopadu 1995 platil částku 300,- Kč měsíčně jako podíl na úhradě služeb spojených s užíváním předmětného bytu, že tuto částku přestal hradit v souvislosti s tím, že jeho místnost užíval syn s přítelkyní, že od 1. 4. 1995 žil společně s přítelkyní v pronajatém bytě, a že poté, co se s ním v roce 1996 rozešla, projevil zájem vrátit se do předmětného bytu, kam se však nenastěhoval, neboť do něho neměl přístup, a že na jaře 1995 souhlasil, aby syn užíval jeho místnost v bytě, dokud ji nebude potřebovat pro sebe. Uvedená skutková zjištění čerpal z výpovědi svědků Z. Š., M. V. a zejména syna účastníků R. B. Na základě těchto skutkových zjištění pak dovodil, že žalobkyně neprokázala své tvrzení, že se dovolatel odstěhoval z bytu s úmyslem trvale opustit společnou domácnost. Odvolací soud dospěl k odlišnému závěru o existenci skutkových okolností právně významných z hlediska § 708, § 707 odst. 1 obč. zák. za aplikace § 853 obč. zák., než jaký učinil soud prvního stupně, když dovodil, že dovolatel se z bytu odstěhoval s úmyslem společnou domácnost opustit trvale. Vyšel přitom mimo jiné ze skutkového zjištění (o němž nebylo podle něho mezi účastníky sporu), že odešel z bytu (výlučně) proto, že měl známost, se kterou chtěl žít, a odstěhoval si své věci. Toto zjištění učinil z účastnické výpovědi žalobkyně a svědeckých výpovědí dětí účastníků a A. H. Účastnickou výpověď dovolatele zhodnotil jako nevěrohodnou, svědeckou výpověď Z. Š. jako nepodstatnou. Jak je však patrné z obsahu spisu - a to protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 18. 9. 2002 (čl. 158 spisu) a odůvodnění napadeného rozhodnutí, odvolací soud neprováděl žádné dokazování (neopakoval ani nedoplnil), aby mohl postupem podle § 132, § 211 a § 213 odst. 2 o. s. ř. zvrátit skutková zjištění soudu prvního stupně a vyjít z jiného skutkového stavu věci. Zejména neopakoval výsledky svědků Z. Š., dětí účastníků a A. H., a přesto je hodnotil jinak než soud prvního stupně. Z uvedeného vyplývá, že nezachoval procesní postup uvedený v § 213 odst. 2 o. s. ř.

Řízení před odvolacím soudem je proto postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, čímž je naplněn dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. Dovolací soud proto napadené rozhodnutí podle § 243b odst. 2, věty za středníkem o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první o. s. ř.), aniž se zabýval další námitkou dovolatele.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)